

СОВЕТ КИЖИЛЕРНИН ЧААГАЙ ЧОРУУНГА

(Төнчүзү. Эгеги 1-ги артында).
Бүгүнкү буюмдун 1975 жылда 272 миң тонна чедирин төлөлдү. Бистин шайымына саяп көргөш, чурта 300 миң тонна кылды чиг-отти берип шылар кылдыр болап турар бис деп, оратор демдегез.

ТН-нын Политбюроунун, Пленумдарынын ажалынын практикасы, а ол ышкан эш Л. И. Брежневтин илеткелинде чугаалаттыган чүүлдер чаа, улам нарын сорулгалар-биле холбаштыр удуртукчу-нун ролу болгаш салымсалга-ны ам улам-на өзү турарынын дугайын чугаалап турар деп, оратор айткан. Моон ажыраада партия, совет азы ажил-агый ажилдагыны кезеде бүгү чүүлдерге улегерин көргүзүп, партиянын болгаш жүрүсүнүн салым-чүрүмүн салымына улегерин бараан болуп, шүгүмчүлөдү кичеңгейип дыйнап, керексээр, оортан эргежек чугаа түд-нөдөрин кылдыр ужурау.

Грузияга Совет эрге-чагырганын тургустунганын болгаш Грузиянын Коммунисттик партиясынын тургустунганын бо чылдын майда болуп 30 чыл оо бүгү совет улустарнын байырлы болуп.

Грузиянын Коммунисттик партиясы буюнун жүрөзө-нүн бузулбас чалгыс эви болгаш сырый каттыжымшы-ны моон сонгар-даа бүгү кемчег-биле быжыгаар, бистин партиясынын чингине шүгүмүн амдыралга быжы-мал болуп, Совет Эвилели-нин Коммунисттик партиясы-нын кезеде шыны, дайычу отрам болуп деп, эш В. П. Мжававадзе съездине бүтүр-дип чугаалаан.

СЭКП ТН-нын Чингине се-кретары эш Л. И. Брежневтин съездине кылганы СЭКП ТН-нын өткөт илеткелин болгаш СЭКП-нин Топ ревизия комис-сиясынын өткөт илеткелин чугаалагынын делегаттар апрель 1-де уругулузган.

Съездин эртеги хуралын дараалаан эш А. П. Кирилленко СЭКП-нин Красноярск край-комунун бирги секретары эш В. И. Долгихке сөс берген. Эш Л. И. Брежневтин кылганы партиянын Топ Комитети-нин өткөт делегация болгаш иштинин байдалын марксис-тик-ленинчи өзү-биле анали-зирин чырыктылаача уле-гер-чиге-дир, чүтле беш чылдын түндөлдүгүндүгү-нүн эвес, харын улау чаагай перспективалар илереттинин, келер түдө сорулгалар болгаш оларын шийирлээринин оруктары тодарайталганын документ-тир деп, оратор чугаалаан. Красноярск крайнын

коммунистери болгаш бүгү ажалчы чонлары ленинчи партиянын ТН-зынын дашты-ны баа иштин политиказын, партиянын XXIV съездине ТН-нын өткөт илеткелин бү-гү чүүлдерин бүгү долу изи-биле чүгүлдүгүнү бо-лаш чалгыс эп-сетилдик де-тик турар.

XXIII съездин соонда бистин партиясынын Топ Коми-тетин иштин болгаш делегет политиказынын үндөсүн айты-рыларын келдүрүп, полити-кага болгаш ажил-агый ажил-чорудугуна бүгү та-лаларына кайгамчык улау-органакчы ажилды чорут-кан, ой чорук бистин Төрөн чуртувустун социалисттик э-кономиказын чедикшичине-ринге, делегетке оон ат-ал-дары бейдиринге кайгамчык улау узуу-дузалык болган.

Аар индустрияны бүгү кем-чег-биле хөгжүтүшкөн, Топ Комитет, Совет чааа совет кижилерин чаагай байдалы-ны айтырыларынча аажок улау кичеңгитин салып кел-ген, а ол талазы-биле ТН-нын төлөвлөсүн болгаш эш Л. И. Брежневтин илеткелинде кир-ген улам ынагай улау кем-чөдүгү кемчегер совет ки-жигин чаагай байдалын бе-дир дугайында салгыс са-лымшыны келер түдө пар-тиянын кол хойлугу болуп артарын херечилеп турар.

ТН-нын, Политбюроун, се-кретарларын ажилында не-геделиг, ол ышкан ооа эвиле болгаш ажил-иштин иштинин изи-биле чүгүлдү-гүнү турар бис, ол чокка чер-черге чогадыкчы, иници-ативит ажилдын бүдөрү бо-лаар-даа аргазы чок болгай деп, оратор чугаалаан.

Чөөн таламы райондарын байлак бодус байлактарын дүргөн ажилдагыны болгаш ол райондарын экономика-зын чуртун улау ажил-агыйнын эрге-ажыктарына таарыштыр саймаларынча улаган партиянын шүгүмүн шыныан болгаш эконо-мич талазы-биле үндөклө-дүн бистер, сыйыржылар, демдегелери барып шыда-лас бис. Красноярск крайнын хөгжүдөсүн перспективаларын крайкомунун бирги се-кретары бодуну саалагына тодаргай чугаалаан.

Оон соонда Запорожтун металлургия заводунун мар-тен цехинин кал экиликчиси эш Е. П. Проскурин чүвө чугаалаан. Бистин партия-ынын Топ Комитетинин Чин-гине секретары эш Л. И. Бре-

невтин кайгамчык илеткели съездинин бүгү кижикчиле-ринин-биле бир демей мээң са-гыш-сеткилчи ханымы-биле өөтү. Бистин алдарык ажил-чан агымшын, оон комму-низм тургузуушкунуна баш-карыкчы ролуну болгаш чуртун салым-чолу дөш оон харысалганын дугайында ТН-нын өткөдүнү сестери каа экидикчиле кижиге, менээ эң эргим болгаш чоок болду. Биске, ажилчыннара бо хире бедик идегелди көргү-зүп турары дөш, ааа Төрөн чуртун чаагай чоруу дөш маалырыг куш-ажыл-биле, бистин төрөн партиясынын улау тутуна шыны чоруу-вус-биле харылап турар бис. СЭКП ТН-нын болгаш Совет чакыткы иштин болгаш даш-тык мерген политиказын до-лузу-биле деткип, чүгүлдү-гүнү турар бис.

Совет ажилчынын со-нуургалы байлак болгаш э-л-бүрү дээрин өткөт илет-кеде тодаргай көргүскөн-дир. Бистин иштин-даа, даш-тык-даа амдыралынын ажилдын коллектив бүтүрү-гүн чугаалагы көрүп турар. Эки, угаанын болгаш таланттыг номга, кинофильмге, шийге бистер өөрүп турар бис. Чам-дык чуртуктар бистин хү-неривистин маалдарын эс-керейн, харын үрмөк чүтү-дөрү тема кылдыр шийип алы бээрине канчал-даа та-арышпас бис. Бодуну бүтүр-дип болгаш шыны чоруу-биле Төрөн чуртунга бараан болу-рундаа эске ындаг аас-кежи-каа туралар? Ол бедик со-рулга бодуну куш-ажыл-чы-нысты, бодуну билиш-висти, бодуну өнөтүгү өнөтү-гүсү мычтанга бараалгашып турар бис.

Съездин ажилынын хүн бүрүзү — партиянын болгаш улустун чалгыс эвин хере-чи, марксизм-ленинчизмди тилеп турар идеяларын ба-йыраа, СЭКП-ге, пролетар-ны интернационализмин улау тутуна кызмат чок бердинге чоруктуу херечи-ни болуп артып турар-дир деп Азербайжанын КП ТН-нын бирги секретары эш Г. А. Алиев демдегез.

Азербайжанын Коммуни-сттик партиясынын делегация-зын болгаш коммунист-теринин болгаш ажилчы чондарынын өмүндөсүндө СЭКП-нин иштин болгаш даш-тык политиказын, партия-нын Топ Комитетинин теоретик болгаш практикти

ажыл-чорудугуна изи-би-ле чүгүлдүгүн, партиянын Топ Комитетинин Политбю-роуну коллективит улаа-бо-далын болгаш тургуну айты-кан ТН-нын өткөт илеткелин-де байдалы болгаш түнө-дөри чалгыс улаа деткип турар. СЭКП-нин Уставына чамдык өскөргөлдөр дугайында санады чогур үзүндө деп санап турар.

Топ Комитеттин тургузукчу ажил-чорудугуна бистин партиясынын быжылаан, чуртун амдыралына оон удуртукчу ролун улам бы-жылаан, партиянын чон-би-ле харылазын улам экижик-кен деп оратор демдегез. Массаларын чог аадыкчы идекпейн калбак арганы, бодуна болгаш өскөргө не-геделиг болуп чорукту, иде-гелди болгаш четестерге эп-теш чок болуп чорукту бады-кап, партияга болгаш нити-кага моральдык атмосфера-ны тургускан ленинчи партия-ыска өөрүп четтиргенин илеретип турар бис. Бо та-лазы-биле партиянын ула-лымшын совет улус база деткип турар.

Партиянын Топ Комитети-нин чоруткан бүгү ажилына улау ролу СЭКП ТН-нын Чингине секретары эш Л. И. Брежнев ойнаа болгаш боду-нуң мога-шылгач чок ажил-чорудугуна-биле, чонун чаа-гай чоругуна дугайында до-ктамал салгыс човажымшы-биле нитини ынакшылы болгаш хүндүлгөсүн чедип алган.

Республиканын ажилчы чондарынын ажил-херектери-нин, пландарынын, оон эконо-мизмизин хөгжүдөсүн дугайын эш Г. А. Алиев чугаалаан.

Бодуну интернационал-чы политиказын шыны бистин партиясы социализмин де-лөгет системасын, делегетин коммунисттик шимчешкинни сырый каттыжымдар дөш, улустарын тайбын болгаш аймак чок чорук дөш чалгы-лым чокка демисежип, на-ционал-хосталдыг шимчеш-кинни доктамал деткип тур-дар деп, СЭКП-нин Свердлов-ске обкомунун бирги секретары эш Я. П. Рабов демдегез. Пар-тияны бедик чүгүлдүгү бо шүгүм делегет байдалына онза нарын болгаш дүшүр-лүг байдалдар тургустуну турган уелерде кыска болган. Топ Комитет болгаш Совет ча-аа бодуну угаангы, баш бу-рунгар көрүп билер, прин-ципалдыг чоругу, даштык

политикага чалгылы чогун болгаш өске-даа бедик шы-нарын бүгү делегетке көргүзүп келген.

Свердловск областын ийи чүс бежен муи коммунисттер-лиг отрядынын делегаттары, Орта Уралдын бүгү ажилчы чондары ажилчы Топ Коми-теттин политиктиг улаанын-кынын болгаш практиктиг ажил-чорудугуна долузу-биле база изи-биле чүгүлдү-гүнү турар.

Ийи дашыр Ленин орден-ниг Свердловск областын коммунисттери болгаш ажилчы чондары ленинчи Топ Коми-тетти догандыр улам сырый каттыжып, коммунизмин тынделгенин төлөтүп улау-ну кирир дээрин эш Л. И. Рабов партиянын XXIV съез-дине бүтүрөткөн.

СР-нин Эртемгер акаде-миясынын Президентини эш М. В. Келдыш чүвө чугаа-лаан, бистин партиясынын иштин болгаш даштык по-литиказын долузу-биле де-тик турарын эртемдерин өмүндөсүн илеретип. СЭКП ТН-нын Чингине се-кретары эш Л. И. Брежневтин илеткелинде совет нити-кага улам ынагай хөгжүдөсүн калбак программа, тайбын дөш база революсттик шим-чешкинни быжылаар дөш демисе, тоску беш чык-панын талазы-биле Дирек-тваларын төлөвлөсүн бистин чуртувуска коммунист тур-густушкунга чаа улау үч-даа болуп болгаш коммунист идея-ларын бүгү делегетке тил-делгетин улау ужуу-дузалык болуп деп эш М. В. Кел-дыш демдегез.

Амгы үнөң эртемни улус ажил-агыйнын дүргөн хөг-жүдөсүн чок бырамы болуп турар техниктиг депшиле-лерин чаа-чаа аргаларын аялдып турар деп Академия Президентини оон ынагай чугаалаан. Сөзүгү үдө кайгам-чык улау ажилчыларынын совет эртемдерин кылган. Космосе орукту ажиткан бис-тин чуртувус орбита станция-ларын тургузар, Айна болгаш өске-даа планеталарын ший-чилээр талазы-биле канчал-даа аажок улау чедикши-нерин эртен беш чылда че-дип алган. Октабрийн ший-челерине космос дерг-херек-сидерин ажилдарын сайы-рангайжымшылаан, оларын харылаа, метеорология бол-ган өске-даа чүүлдерин ший-чилээрине, бодус курааы-ларын шийчилээрине, геогра-

фия болгаш океанология ажилдарын чорударына кал-баа-биле ажилгаар апар деп ол чугаалаан.

Чер-черде эртемни хөгжүп турарын, Уралдын болгаш Ыраккы Чөөн чүктү эртем төлөткөн тургусканын акаде-миянын президентин күзө-лгөн ханышкынын-биле дем-делген, эртемни ажиткын бейдиринин болгаш эртем түнөөдөрүн практикага ажил-дарын дүргөдөсүн чүгүлдү-гүнү айткан. Техниктиг депшиле талазы-биле пландарын күчүдөр дөш, боду-ругенин дененин бейдир болгаш продукциянын шына-ры дөш харысалганы бей-дир ужурау.

Совет эртемге харысалга-лыг сорулгаларына дөшкөн дээрин эш М. В. Келдыш са-наанын түнөөсүн чугаа-лаан. Коммунист партия эр-темдерге бүгү кемчегин дөтөмчөсүн көргүзүп, эр-темни хөгжүдүр дугайында до-ктамал салгыс салымшынын илеретип турар. Эртемдер бистин улустуугуна чаа-гай чорук дөш, улау ажил-херек — коммунизм дөш эр-темни улам ынагай хөгжүдө-сүн, техниктиг депшилеги дүргөдөсүн боттарынын бүгү күштерин салыр дээрин сөзгөдө ол бүтүрөткөн.

Съездин съездине чедир бистин Төрөн чуртувустун күжү болгаш күчүзү өзүп, СЭКП-нин ролу бедик, комму-низм бистин чалгылы чок шимчешкинине дүргөдөсү-нү турар деп, Армениянын Компар-тиясынын ТН-нын бирги се-кретары эш А. Е. Кочиян чугаалаан. Иштин болгаш даш-тык политика талазы-биле чедикшичкер партиянын чин-гине шүгүмүн амдыралга чалгылы чокка боттадырып турарына, СЭКП-нин, оон ленинчи Топ Комитетинин политиктиг болгаш организа-ция аажок улау ажилын түнө-ли-дир, СЭКП ТН-нын Полит-бюроунун болгаш СЭКП ТН-нын Чингине секретары эш Л. И. Брежневтин мога-шыл-гач чок ажил-чорудугуна-нын түнөөсүн дөш, оратор демдегез.

Өткөтүгү үнөң дүргүндө Армениянын Коммунист пар-тиясынын организми бол-гаш политиктиг ажилынын чок түнөөсү беш чык-панын талазы-биле СЭКП-нин XXIII съездинин Директиваларын чедикшичкер күсөт-кени болган дээрин оратор уламчылаан. Республикада улус ажил-агыйнын кол чү-

гүдө сорулгалы шийирлө-түнгөн — энергетиктиг — бы-жык база тургустунган, ол чорук бүгү улус ажил-агый-нын, ылангыя улаштууу кол адырларын: машина тудуу-шкуну, химияны болгаш өн-нүг металлургияны улам ынагай хөгжүдөр арганы берген.

Ыччалаа-даа улус ажил-агыйнын хөгжүдөсүндө че-дикшичкерин демдегелви-шаан, бистин ажилыска че-дир кылдырмаан чүүлдер, бер-гелер болгаш шийирлөткөн-мөн айтырылгар ам-даа өвөөш өвөс бар бооп турарын эки би-лин турар бис деп, А. Е. Ко-чиян демдегез. Бистин рес-публикада бүгү аргаларын мал ажилын хөгжүдөсүнө ам-даа четке ажилгаары турар дугайында СЭКП ТН-нын өт-көт илеткелин айткан шү-гүмчүлөдү бүгү харысалга-зы-биле хүлөзөп ап турар бис.

Армян улустун национал хевирлиг болгаш социалист-утка-шынарыг културалы-нын улам ынагай хөгжүдөсүн-ге хамаарыштыр оон меде-лени болаа, акы-дура рес-публикаларын културалары-нын чедикшичкеринин магадымалы оларын бот-бот-тарына салдарын сырый че-диржи, байыткын турары бо-лур. Совет социалист кул-туранын хантарын улаа-шынарын ханы интернациона-лизм болуп турар.

Көдө ажил-агый бодуу-гезин көдүрү дугайында пар-тиянын бодалы болгаш салы-салымшыны бистерге, көдө-нүн ажил-ишчилерине онза чок болгаш билингир деп, Орёл областын Должанск рай-онунун «Заря мира» колхо-зунун саанчыны эш К. Л. Смирнов чугаалаан. Область Советинин депутаты бол-ганда кижилер-биле уругу-чу ужуражы болгаш беседа кыл-дыр мен, ыччанган олар шүгүмү партиянын пландары-н изи-биле болгаш чалгыс эп-сеткил-биле чүгүлдүгүн, сеткил-салгыс дайычын бол-гаш холун сула саалай ажил-дарына белең дээрин силер-ге бүтүрөдү болуп мен, эргим эштер.

Оратор көдө ажил-агыйда ажилдарын бүгү механиз-таарынын эргежок чугула-нын дугайын чугаалаан. Мал ажилын механизмаар дуга-йында чугаа шалган бээр бооп турар, ыччалаа-даа ажил-херектиг бурунгарашканын кышкан. Бистин эртемде-лери, конструкторымыс

мал ажилына херектиг тех-никаны дыма оожум тургузу-п турар. Мал ажилында чорудугаларын комплекстиг ме-ханизмаарына машиналарын болгаш деринги чаа хевирлерин тургузарын Дирек-тиваларын төлөвлөсүндө баш бурунгар көргөш кон-чуг-ла эки-дир.

Апрель 1-де СЭКП-нин XXIV съездине Латвиянын Компартиясынын ТН-нын бирги секретары А. З. Весе, ССР-нин кара металлургия министри И. П. Мазанец, СЭКП-нин Новосибирск обко-мунун бирги секретары Ф. С. Горячев база саял берген. Откөтүгү үдө бистин партия-ынын Топ Комитети социал-истиктиг нарын сорулгалын бистин чуртувустун экономика-зын дүргөн хөгжүдөсүнө болгаш камгаларын арганын быжылаарына билингир бол-гаш шын душтур шийир-леп келген дээрин делегат-тар боттарынын санадарына күзө ханышкынын-биле дем-делген турган. Оон-биле кады ажилчы чондарын чаагай амдыралы дүргөн темпирле-дик өскө.

Советтер чуртунун комму-нистеринин съездине по-нө-нөрд чедип келген. Деле-гаттар болгаш аалчылар бут кырыга туруп, ленинчи сал-галды изип, ур адмш часаа-кыны-биле уткан. Бичин ле-нинчиги Совет Эвилелин ком-мунист партиясынын XXIV съездине байыр че-дирген.

Делегаттарын болгаш аал-чыларын изи-биле утканын коммунист болгаш ажил-чын партияларын төлөклө-члери: Италиянын Коммуни-сттик партиянын Чингине се-кретарынын орадакчыны эш З. Берлингуэр, Чехословакия-нын Коммунист партиясы-нын Топ Комитетинин Бирги секретары эш Г. Гусак, Вен-гриянын Социалист ажил-чын партиясынын Топ Коми-тетинин Бирги секретары эш Я. Надар, Болгариянын Ком-мунист партиясынын Топ Комитетинин Бирги секретары, Болгария Улус Республи-канын Министрлер Чөвүлө-динин Даргазы эш Т. Живков, Румыниянын Коммунист партиясынын Чингине се-кретары, Румыния Социалист Республиканын Курене чөвү-лөдүн Даргазы эш Н. Чау-шеску, Кубанын Коммунист партиясынын Топ Комитети-нин Политбюроунун болгаш Секретариатынын кижигуу, Куба Республиканын Прези-дентини эш О. Дортинос Тор-вадө съездине байыр бедирген.

Апрель 2-де съезд уругу-чү-лөз. (СЭТА).

ТӨРӨН ПАРТИЯВЫСКА АЙЫТКАП ТУР БИС

СЭКП-НИН XXIV СЪЕЗДИНГЕ ЧЕДИРГЕН БАЙЫРЛАР

«Москва, Кремль. СЭКП-нин XXIV съездине» деп адрес-биле көзүп турар чага-ларда болгаш телеграммалар-да Коммунист партияга бү-гү улаушун изи шыкшыла болгаш кызыгаар чок берди-нине илеретилген. Байыр чедиргилерин, Воровск, Күш-ажылчы райорттар Кремльдин Съездлер орду-зүчө төймөс-батпас агам-биле куттуруп кезе-ле, кезе-ле туру.

«Төрөн партиясынын XXIV съездине» чүрөсүн ханышылда байыр чедирин тур бис», «СЭКП-нин XXIV съездинин тодаргай айтыр сорулгаларын боттадыра-рына төлөтүп салымшыны-мысты кирир деп долу ший-ирлиг бис», «Ленинчи пар-тиявыска улау өрүшкү-биле айткылап тур бис», «Комму-нист партиянын XXIV съездине» чүрөсүнүн чал-быштыг байыры» — деп рес-публикаларын, крайларын болгаш областтарын комму-нисттер, ажилчылар, көдө-нүн ажил-ишчилер, эртем-девер, бодуу-дөдөдөрүн бол-

гаш ортем албан черлеринин коллективтери ычарар билип турар. Дайычын болгаш по-литиктиг белеткеде чедикши-чкеринин дугайы армян-чылар болгаш флотун дайы-чылар айтып турар. «РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯНЫН» ажилчы чондары СЭКП-нин XXIV съездинин ший-ирлерин амдыралга ботта-ларда күтүп хайыралавас, Совет Эвилелин улауларынын ажил-дугаа өбүлгөсүнө туруп алгаш, беш чыл пландын оналгаларын чедикши-кынаг күсөдөсүн, бистин чуртувуска коммунизм ту-дуп тургузарынын улау хе-рөзөгө төлөтүп салымшы-ны кирир деп, РСФСР-нин Дөдү Советинин Президиуму болгаш республиканын Ми-нистрлер Чөвүлөдү медегеп турар.

УН ДАКПЫР ОРДЕННИН СОВЕТ УКРАИНАНЫН ажилчылары, колхозчулар, ишчилеринин СЭКП-ниң XXIII съездинин шийир-лерин амдыралга ботта-ларышаан, сески беш чыл-дын кол-кол экономика

болгаш социал сорулгаларын күсөдөсүн деп, Украина-нын КП ТН-ын болгаш Укра-ин ССР-нин Министрлер Чөвүлөдү илетеп турар.

СЭКП-НИН МОСКВА ХО-РАЙ КОМИТЕДИ Совет Эвилелинин Коммунист пар-тиясынын XXIV съездине, съездинин бүгү делегаттарына болгаш аалчыларына изи байырым маалыр хоорайнын бүгү коммунистеринин болгаш ажилчы чондарынын өмүндөсүндө СЭКП-нин иштин болгаш даш-тык политиказын, партия-нын Топ Комитетинин теоретик болгаш практикти

лерин санап чедир берге. Колыма ГЭС тудуушун кол-лективни Сибирьде ГЭС-тиң кол тууду шөгүндө белеткел ажилдарын доктаатынган хуусааында беш ай эрге эгезден деп билип турар. Но-восибирск областын Масля-нин районун ажилчы чондары күтүндө тарда са-дар талазы-биле, тоску беш чылдын пландын дөт чыл иштинде, мал ажилынын продуктуларынын талазы-биле — дөт чарты чыл дур-гузунда күсөдөсүн шийир-лээр.

СЪЕЗДИГЕ АЛДАР боду-ган күш-ажылчы эелетте туруплаан, Совет Эвилели-нин Маадыры К. С. Заслонов аттыг демар-орук де-позу бо чылдын бирги квар-талын оналгаларын хуусаа мурунда күсөткөн. Невец национал округтун ина ажил-дыг Бууцеский аттыг колхо-зундан телеграмма бо: Кур-неге эгт садарынын пландын колхозчулар 253 хуу, сүтүтүн — 137, балыктын — 129 хуу күсөткөн. Боттарынын күш-ажылчы тилелдеринин дү-

гайын металлургия, дагы-лар, ыш белекчекчилер, по-стааычылар, оон-он мерге-жидерин кижилер дийа-дып турар.

ПАРТИЯНЫН ХООЧУН кижилер съездине боттарынын чалгыс сестерин сөгеп турар. Свердловсктин хоочун комму-нисттер, революст чалгы ажилчы, Октабрийн соци-алист Улау революцияны-н, хамааты болгаш Ада-чуртук Улау дайынарын кырыкчилер, а ол миншан Тюмень областын хоочун коммунистери съездинин де-легаттарына чалбыштыг байыры чедирп турарлар.

Бистин оодарымыс болгаш кыстарымыс, комсомолчулар-ымыс боттарынын баамы-нарын, боттарынын ажил-херек-терин коммунистерин-биле хемчөй санап, оларын дөшөп турарлар. Ленинчи ачөтү дүжөөгөсүн дугайын ра-порттап, Бискиң комсо-молчулар «Ленинчил болгаш партиянын херөгө шыны бис деп телеграммалар ту-рар.

(СЭТА).

Час келген. Хар эрэн. Ховуу көөргө, чигир сарыг-ла чүвө. Кара-Шаттың эи аялганда кыштага Иргит Сууду чурттап турар. Аал баарында оргушта өөр хойлар таваар олтган чорар. Кадарчы хоюн кыштагы утгай чоруту кадарын чоруп ор. Хойжуңду чогулга келиринисе, ол чоруту чедип келди.

Сууду Биче-өз-биле ажил-ишчи чугааысты эгелдеди. — Маа-маган даа хур, менди кыш ажиб тур. Бо Кара-Шатта чурттап турар хойжуларын олча-оола-даа арбым, шынал-ла партиянын XXIV съездинин оорукчу-дүгү белектиг уткан бис — деп, хойжу чоругара-биле чугаалады.

— Кандык чедикшичкерлиг силер? — Кожика мурунчы хойжу, бистин бригадыста партия болушун удуртукчуу Ишмет Сереннин кодамыдан 20 хой айстаан. Максим Суудунд ам боюн 100 хойга оонаштыр 109 хураганын камгалып алган — дөш, аялданган дүшкөн, таа-пакан кышкып алган, уламчылаа: — Мен бодум база-ла өлүрүмсей. Төрөн 276 хой-дан 286 хураган менди алындан, оон иш-тиден оо хой иштеннис дивес өлөр бө.

Сууду хой кадарын ажилдаа-ла 3 чыл-дын күтүр болган. Бир дугаар чылдык-дыс хурагалар хүлөзө алган. Олары 1970 чылда оолданд. 100 башка оонаштыр 91 хураганын, бир хойдан 3,4 кг дүктү алыр хүлөзөгезин алыр күсөткөн. Маа-чымын кыштаага кезиринисе хураган-

нар чиледир алгырышкан, сакманчи-тер чаш хурагаларын нелеринге эмирер дөш четтикпей маан турганлар. Ам аал партиянын эи аялган Иргит Төмүр-оол чалтачыг шокор хураганын туудуп алган, оозун кезинге эмирер дөш белектенип тур.

Хойлар чадагай кажааке шүжүп кере бөөрге, сакманчи-тер чымшыг ажилы эгелей бердилер.

— Олчаңдардаа арбын-дир, оон кол үндөсүн чеге ирге? — деп, хойжуңдан айтырдым. — Мурунда чылдарга бодаарга, колхоз бештар чери мал ажилы дөш аажок улау салгы салып турар анарган. Ам аал бурундө 3—4 кижини хураган өстүрүп доруктурары-биле быжылаан. Төмүр-оол-дун салгы чондарын аажок кижиге. Хойжуларын олар ижик-даа, ижер суун-даа үсөс. Мындыг чүүлдерин аялганда чалгыс баш-даа хураган хораткын тур бис.

Кара-Шаттын хойжуларын чаш хурагалар кажааларында тууубу пещалар-ны салган, оон ачылганда кажаанын ишти курап, чаш мал толду хорамча чок оозун турар.

Делегей 60 ХҮННЕРДЕ

СЭКП-НИН XXIV СЪЕЗДИН ДАШТЫКЫДА КӨРҮП ТУРАРЫ

Совет Эвдлелин Коммунист партиясынын XXIV съездинин аялыгы делегейн хой-нигини улуг кичөөн-беле хайгарар көрүп турар. Съездин дугайында мэдэлери солунарын эң не көсүк чертеринде парлар, радиога үргүлүп дамчыдып, теледидеога көрүлүп турар. СЭКП ТК-нын Чингине секретары Л. И. Брежневтин съездеги кылганы СЭКП ТК-нын өткөт илелелин делегейн хой-нигини дыка созуурган. Даштыкынын парларга редакция чүдүлери, тускай корреспондентияларда болгаш таймлыр-лаадында ол илелелин эң чулуа чертерин ушта бижил, таймлыр кылып турар.

РУМЫНИЯ

«Скынетей» солун Л. И. Брежневтин өткөт илелелин делегейн допчулалын парлар. Таймлыр болгаш улустар аразында кым аялгаладыла дээш, улустарын хосталганы болгаш хамарлашпас чорун дээш делегейин талаш-биле Л. И. Брежневтин көдүрүлүп үндүргөн программасын «Скынетей» болгаш өскө-даа румын солундар улуг кичөөн-белеги улагылар турар. Ийн съездилерин аразында үе-нч дүгүзүл СЭКП ТК-нча делегейин социализм системасын улам сырый каттыктарынын болгаш хөгжүлдерин, социализмдин алы-дуча чурттары-биле харылзааларын, оларын коммунист партиялары-биле харылзааларын айтырыпчы кол кичөөн-беле салып келген деп, солундар демделген.

ГЕРМАН ДЕМOKPATTYГ РЕСПУБЛИКА

Герман Демократтыг Республикасынын солундары Л. И. Брежневтин илелелинде амгы үеин эң-не чулуа айтыр-гыларын сайгарган, делегей байдалына, делегейде аңгы делемселерге, ССРЗ-де коммунизм тургузушкуну хаман аналгы берген деп ошалап демделген турар. СЭКП ТК-нын болгаш Совет чазактын политикагы улагыларын коммунист болгаш аялгыч партиялар болуу-биле деткип турарын «Нойсе дойчланд» солун айтыпкан.

ЧЕХОСЛАВАКИЯ

«Руде право» солунун бижээ: «Ол дээрге дыка хаман уткамы болгаш тодоргай, бот-тук болгаш бүгү талаа-биле шынчылдыгын, бодууну утка-шымары-биле чогадыкчы көдүрүшкүлү өскүдүп турар чүдүлүр. Л. И. Брежневтин кылганы СЭКП ТК-нча Комитетинин аялгы-чорудула-зын дугайында илелелин чүгө мичар таймлырлар болуу. Амгы үеин делегейде байдалды, сөөлү беш кылда ош хөгжүлдерин дугайында илелелин дыка шык-ыла көрсөкчү. Социализм делегей коммунист тургузушкуну, эртемни социализмдин теориясына база практикасы чогадыкчы өзү-биле сайырадырмын дыка хой чулуа айтыр-гыларын аялгалап кылгаш, көдүрүп турар».

Совет Эвдлелин Коммунист партиясынын Топ Комитетинин аялгы-чорудула-зын дугайында өткөт илелелин чүгө кылып чоруткан аялгыларын аналган бодур эвс, харын-даа аялгы-чорудула-зын өзүлүг програм-

мазы-дыр, мичангаш ол делегейе шыларангай ужу-дуз-дыг бооп турар. Чогуу-на ош ужуруда коммунист бүрүзү ошу мык өөрөгөн турар ужуруда—деп, ол солун түнелинде бижээ.

КУБА

«Совет Эвдлелин империализмдин агрессия политика-зын улуг тайбын илелелин камгалаарын болгаш улустар аразында айыл чок чорутуу бичылдарын политиказын чорудуу турар» деп эге-биле Л. И. Брежневтин илелелин допчулалын парлаан, «Гранма» солун ошалап демделген. Моон соң-гаар-даа империализмге улуг шиптирлг демисежирнеге, агрессорларын димезинишкисеринге болгаш үлгү-дипломатияны шиптирлг ойтур шавышкынын кыл-гына Совет Эвдлелин беле-ния ол солун демделген. Улустарын демократия дээш, национал хосталганы болгаш социализм дээш демисел ССРЗ моон мурундагымын мичаш база-ла чыгыш чокка деткир. Л. И. Брежневтин Совет Эвдлелин болгаш Кубанын улустарын наймаларын кан деп бичылмын дугайында, совет-куба харылзаалар талаш-биле улуг чедикшилерин дугайында демделген «Гранма» солун ошалап демделген турар.

ЮГОСЛАВИЯ

Л. И. Брежневтин илелелин «Политика» солунун Москвада корреспондентия делегей аялгыларды кан-чаар-даа аялгы улуг болууш-кун деп бижээ. Совет Эвдлелин Коммунист партиясынын Топ Комитетинин Чингине секретары делегей социализмдин аялгынын, партияларын болгаш чурт-тарынын аразында айтыр-гыларын берген чертерин кылды көргөн деп, ол корреспондент демделген.

«Политика-экспресс» болгаш «Вечерне новости» солундар СЭКП ТК-нын Чингине секретары бүгү делегейе тайбын камгалаарын аялгы принциптерин сүмелээ» деп улуг эге-нч адаагы Л. И. Брежневтин илелелин дугайында дымдагытын парлар үндүргүзгөн.

ИНДИЯ

СЭКП-нин съездилерин аялгынын дугайында дымдагытын Делин солундары: «Брежнев тайбын камгалаарын, бодууну улуг эгелерин адаанда бижээ».

Л. И. Брежневтин илелелинде ССРЗ-нч делегей байдалынын болгаш Совет Эвдлелин Коммунист партиясынын даштыкы политика-зын дугайында чугалаан черлерин «Патриот» солун «Улустар аразында дүшкүрдүг чорутуу ууткаарынын тодоргай планы» деп эге-биле таймлырлар бижээ. «Ядролуг, химикти болгаш бактериолугтук чепсекти хоругдаарын болгаш чепсекти долуу-биле дүжү-рерип чедип азыр сорулга-биле ядролуг чепсекти беш курувелерин конференция-ын эрттирер дугайында са-налды илелелин көдүрүп турары дээрге, Совет Эвдлелин чүгө тайбын кузаныштыкы политиказын түнел көрсөкчү эвс, харын-даа бичыл тайбын бүгү кичи төрөлгөннч илелелин салып турарына база илелелин деп «Патриот» солун бижээ.

КАТТЫШКАН АРАБ РЕСПУБЛИКА

Кадрин солундары Л. И. Брежневтин илелелин ССРЗ-нч тайбын кузаныштыкы-зын чаз балыткашкын болуу, ол улустар аразында шиптирлгелер турар эң чу-гула айтыр-гыларын тайбын өзү-биле шиптирлгелерге ут-талган деп калба-биле таймлырлар турар.

«СЭКП ТК-нын Чингине секретары дайынган Мурнуу-Чөөн Азияда болгаш Чоокун Чөөн чүгө ошалап ууткаар херек» деп чугалаан чурт-тук кол солун «Аль-Ахрам» ошалап демделген. «Ол кри-зисте агрессияга таварышкан курувелерин болгаш улустарын хойлу дүзүлүр эр-терип барылаалар. Каттыш-кан Навиялар Орталында-зын алгарылар эң долуу-биле аялгалап тургаш, тай-бын өзү-биле шиптирлгелер ужуруда» деп, Л. И. Брежневтин айтыканы солун ошалап бижээ.

СЕНЕГАЛ

Сенегалдын «Солей» солуну СЭКП-нин XXIV съездилеринин материалдарын «СЭКП-нин Москвада эртип турар XXIV съездин бүгү чөм-бүрээнде тайбын бичыл-лаарын программанын са-налганы» деп, мичаш эгел-ни адаанда парлаан. Л. И. Брежневтин илелелин «панг токарларын» — Мурнуу-Чөөн Азияда болгаш Чоокун Чөөн чүгө дайынны сокарлар-нын, ядролуг, химикти бол-гаш бактериолугтук чепсек-терин хоругдаар керээлери чарарын эртерок чугула-зын дугайында чугалаан черлерин ошалап айткан, ол-ла солун «Совет коммуни-сттерин съездилерин аялгы бичин хунеринисте дыка улуг ужурудагы болуу турар» деп бижээ.

ИРАН

Иранын солундары Л. И. Брежневтин илелелин доп-чулалын улуг эгелерин адаанда парлаан. «Кейхан» солун бүгү делегейе тайбын камгалап, улам бичыл-лаар талаш-биле Совет Эвд-лелин чаз боттуг сааланы Л. И. Брежневтин илелелин деп демделгелерин, ол илелелин ош чугула деп айт-кан. Совет Эвдлелин Ком-мунист партиясынын Топ

Комитетинин Чингине сек-ретарын илелелин бүзү-редлг болгаш бичыл утка-шымарын «Технас джорна» солун демделген. Ош илелелинде бүгү делегейе тай-бын бичылларын чугу-ла саалдары кирип турар деп солун айткан.

ФРАНЦИЯ

Ядролуг чепсекти беш кү-рүлелерин конференция-ын ол чепсекти дүжүр сорулга-биле чымдырар дугайында Л. И. Брежневтин илелелин-де кирген саалды «Монд» солун делегейе-биле та-ймырлаан. Солун ук саалды деткип турар. Илелелин конференция чепсекти дүжүр-азынн тус-тук райондарына ядролуг чепсек чок зоналар-нын тургузар дугайында чаз дүжүрүлгөн белекпей пш-даар деп солун санап турар.

СИРИЯ

Сириянын солундары Л. И. Брежневтин илелелин тайм-лырлар бичылганын, улус аялгы-атын хөгжүлдеринге совет улустун шыла-рангай чедикшилеринин дугайы болгаш чөм кырында тайбын камгалаарын ба-за чөштүг чорутуу тилелелин талаш-биле совет улус-тукчуларын соксаал чок са-гыш салышкыннын дугайы херчелеп турар доку-мент болурун айткан.

«Аль-Баас» солунун бижээ: «Амгы үеде бүгү деп шиптеген кичи төрөлгөн-нч сеткил-сагыш СЭКП-нин XXIV съездилерин эр-тин турары Москвага ула-ган. Ол съездилер түнел-дерге делегейде национал хосталганын шипчөөшкын улам бичылларын саал-дын чедирер чугаа чок».

ЯПОНИЯ

Япониянын солундары СЭКП-нин XXIV съездилерин дугайында материалдарына Совет Эвдлелин тайбын ку-заныштыкы политика-зын ош чөмчөгөйин салып турар. Л. И. Брежневтин кыл-ганы СЭКП Топ Комитетинин өткөт илелелин кол чөм болза тайбын бичылла-рын талаш-биле ай-тырыгы шиптирлг-биле тургусканы боур деп, «Аса-хи» солун бижээ.

ЭШ Л. И. БРЕЖНЕВТИН САНАЛДАРЫНГА ХОЛБАШТЫР ФРАНЦИЯНЫН ТУРУЖУ

ПАРИЖ. (СЭТА). Март 31-де Елисей ордунга Франция-нын Министрлер чөвүлелин хуралы болган. Министрлер чөвүлелин хуралынын соода премьер-министринин чалында куруне секретары Лео Амонж журналистерге дым-паканы болза, даштыкы херектер министры М. Шуман СЭКП ТК-нын Чингине секретары Л. И. Брежневтин XXIV съездеги килгени СЭКП ТК-нын өткөт илелелин дугайы Министрлер чөвүлелин информтаан.

ПАРИЖ. (СЭТА). Фране Пресс агенттелел дараазында дымдагытын тараткан:

XXIV съездеги СЭКП ТК-нын Чингине секретары Л. И. Брежневтин атомжүг чепсекти бүгү күрүлелерин ядролуг чепсекти дүжүрлерин болгаш ол сорулга-биле бүгү хөгжүлдерин атомжүг чепсекти дүжүрлерин чугалаан көөр таскада ядролуг беш улуг күрүлелерин конференция-ын чымдырларын аялгы кылдыр кылган делегейинин соода авторитеттиг француа боттугчү ядролуг чепсекти дү-жүр талаш-биле ол чепсек бар беш күрүлелер аразында чугалаан кылгыларын принциптин дугайында Париж беле Москван аразында бодалдарын дүжүп тура-рын демделген.

Франция мичаш аялгы тургаш он чыл дүгүзүндө барымдаалар келген дээрин ол-ла бөлүтүр сагындарып турар. Франция Чепсектеги дүжүрлерин талаш-биле Женевада комитетти бодуун катчаар көөрүн тодарадыр ушине ол тургаш айткан. Ош төлөөкчелерин ук тур-гаш КНО-га үргүчү бадтыкан келген.

ССРЗ бодуучу тургаш чалгыс эвс удаа айтты келген. Чепсектеги дүжүрлерин талаш-биле 1968 жылдын июльда меморандумга Совет чазак ядролуг чепсекти кураламдарын кызыр болгаш ол дараазында делегей-ин чогутур контролу турда оларын шүтү ууткаар дээш ядролуг бүгү күрүлелер-биле чугалаан кылгыларын кай-даа үеде эгелерин бодуучу белекпейн дугайында демделген.

Ычараада бодуучу харымагына француа чазак меморан-думун илелелин чугалаан кылгыларын саалдарын бөлү-нч бодуучу соотургалын илелелин, килгени саалдарын тодоргай ботандырылчы улаган калды-даа инициати-лага килгенин бодуучу белекпейн демделген.

ПАКИСТАНДА БАЙДАЛ

КАРАЧИ. (СЭТА). Армия «Чөөн Пакистанда байдалды ботуу контролдуу турар» деп, Пакистан радио-жур-налга. Комедант шакты чамдык көктөп дүжүрер Дахда болгаш өскө-даа хоорайларда байдал чогучу-бар чорутуу дээрин радио ме-делген. Март 29-та Кхулна

эрик дивизияларын улуг эвс демделгелерин болган. Чуртук чөм жокчулукун кол хоорай болгаш порту «Чо-тавогта байдал экилп турар. АПШ агенттелелдин дым-паканы-биле алырга, Чөөн Па-кистанда амидырал таарым-чалык болуп бар чорутуу.

ЭЭЛЧЕГАЛ ЧӨНГЭЭ

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). АКШ-нын Коммунист партия-нын Нью-Йоркта штаб-квартира-ны хер эжики дыка эрте турда бомба чазыган. Бажына котаралды чедирген. Коказида бажыларын соотургалын пилит күштүг чак-тыкчыда бузулган. «Европейтер» камгалаар лига дээр скойнети организация бо чонганы үлгүлгөн агент-телдин дымдагыларында бидилин турар.

КЕЗЕМЧЕ КӨРГҮСПЭЭН

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Ше-риг жорын дейтеган Колд-ли наам иштине хоругдалга оутуруу-биле шиптеген.

Килеңгээ хой-нигинин айымшын-биле Пентагон Мурнуу Вьетнамдын Сонгм суурун хаммааты чогуу араатаныг өзү-биле кырып

өлүрүлгө килгенин дээш дейтеган Колдлин шериг трибуналынын судуна ки-рер ужурга аргаканга та-варышкан. Ычалаа-даа ол дерап, өлүрүкчү чорутар-нын кол удурутууларына кеземчел көргүспөөн.

МАР. Бо чурукту ССРЗ-нч аялгы-дуча дуаламчы-биле тулуп тургускай бодуру-лгелерин бирээп — Улан-Ба-торун камволь фабрикасына тырттырган. Чоокта чаз аңа бодурулгелерин бодурукчу ку-чун ил катал улагытырган машиналарын болгаш дерт-херекселдерин эртеп тургус-кан.

Ол фабрикаын эң дээр аялгыларын бирээп Илхуу (чурукта) аланыг даалганы тергили эки шылар-ым аялгы күсөдип турар.

Фото Е. ТЕРЕНТЕВИН. (СЭТА-нын фотохроникасы).

Кижинин космосче ушканын 10 кылыгы

СЫЛДЫСТАРЖЕ ОРУК АЙТЫКЧЫЗЫ

Үе-шагыны калындаа үе-нчде ат-адары балатынып, чепсек килгелер тургулаар. Оларын амидырап аялгалап турган хүнери эртерке үе-нч хамалаа турду, оларын он-дур улуг утаа-боданын болгаш кылган чүдүлелерин үр-түнелдерин, улус-дуза-зын улам тодатыгыл көре бар бис. Пилеталар аразы-нч харылзааларын геш-адыг теоретик Константин Эдуардович Циолковский чо-гуула мичаш килгелерге ха-марып турар. Космостун үе-талазын баш удур билип көргөн кижини, ош эртем аялгыларын совет эртемде-нер, космос делекенин чы-гырып алыкчылары ош мичаш-биле көрүп турар-лар.

«Циолковскийн күсөл бод-лым эр-не баштай херекчи-рында ботандыдыр, космосче кижинин баштайгы ужулгуш-куун ботолгаш хой-хой муш килгелерин аялгы дээр аргалык болгашына дыка-ла аас-кенинчт мичаш. Бистерге, космонавтарга космоска ужу-дущук дугайында Циолков-скийн өттүр көргөн сестери калыңгээде программаны түзү болуп, калыңгээде бурун-гаар кылгытыр болуу. Ту-раскаалдыг бажы-мичашын демделгендер дегерге Юрий Алексеевич Гагарин кы-таар бичил каа.

1961 чылдын июнь 12-түн хүнүзөртөгү хүтү салгына кирип кээр. Сылдыгыт орук-тарын баштайгы мичашына Калуганын черинге барып бас-кан доран-на К. Э. Циолков-скийн хөөрү чымдар таллар-дыг парче чоруткан. Юрий Алексеевич ош хөөрүнүн кы-рында дилг чепсектер сал-гаш, бодуучу алдарыг ужу-душкуну дугайында «Космо-навтика» адамын айтканга чүе деп, дыка үр-мичтаарын турган. Ош соода Гагарин космонавти-канын К. Э. Циолковский ат-тыг күрүе музейинин до-жөөгө баштайгы дашты са-лып, хой килгелг мичашына чүе чугалаан болган аңа Калуганын хүдүлүг хама-а-зынын шыналганын ты-нысан. Космонавт сөөлү-рди кээ бодуучу «Космосче орук» деп номуна мичаар бижээ: «Бистин мичаарына космосче дилм ужудушкуну-н аялгы хой, мичаштын бистин космонавтынын бот-тарын күрүне чок бо-хоорайга келчү, сылдыстар-же орунуг бир-ле дугайында аялгына илелелин хундүлгелер илеридирер.

Ош хемин эртинде К. Э. Циолковскийн чуртап тур-ган бажынын кырында өр-райдла-мастерскандан үер эжики бар. Эртемден аңа бо-дуучу шепелдерин кылмы, сылдыгыт дээр хайгаарал көрүп турган. Ош «космосче эжики» деп баштаганга аңа турган. 1965 чылдын апрель-де ош Алексей Леонов аялгы-наш мичаа дээш:

— Бистер космосче чүдү-бүр эжики-биле үеүп тур-бар бис, мичалаа-даа бо мича-лаа кылган эжики турбаан болза, мичаа эртерке орум турбаан иш. 1961 чылдын апрельдин 12. Юрий Гагарин-нч аялгы-биле мичаа ко-бала-кан хүдүг чок болуп илелелин. Бистин аялгы-биле баштайгы космонавтын сылдыгыт аразында ужудушкуну чүгө 108 минута үргүчү-нч, Андриян Николаев бол-ган Виталин Севастьянов олар дегин чок байдалга чуртап база аялгалап боду-рун аргаларын бадтыла-ры-биле 424 минута дүгү-зүндө Чер чогуунун орбита-зына утулганын. Ол дээрге космос станцияларын бол-гаш лабораторияларын ту-руп бодуучу өттүр көргөн Циолковскийн күзелин бот-тангынын база бир херчел-андыр.

Практик космонавтика-нын үндөлгөчиги — акаде-мик С. П. Королевтин Циол-ковский дугайында мичаа дээр калыңгээда утудурубас: «Циолковскийн болгашын партияга болгаш совет чазак-ны димчип берген эртем салгыны, совет эртемде-нер чогадыкчы өзү-биле улам сайыралды, чедикшилгел уламчылан турар».

Н. АЛЕКСАНДРОВ, (СЭТА-нын корр.).

КАЯ, ЧҮҮ БОЛУРУЛ?

АПРЕЛЬ 3-ТЕ

Политчыдышкын бажыныга Красноярск крайнын ойнааратар театрынын концерти болуп. «Совет Тыянын 10 чылы» культура бажыныга танчы мичазы 20 шакта эгелээр. Башкы училгезинге өөрдилгө черинин күнү 19 шакта болуп. Комплекст экспедициянын Куньтара бажыныга геологтарын күнүн демделген байыр-лап болуп.

АПРЕЛЬ 4-ТЕ

Пилондер бажыныга Красноярск крайнын ойнааратар театрынын концерти болуп. Хоорайнч культура бажына-рына дыштанылга мичазы 20 шакта эгелээр. Аркуска аттыг библиотекага Париж Коммуназынын хүн-нү дугайында лекция 12 шакта эгелээр. Остроукин аттыг библиотекага «Сылдыстар напиканы» деп темага литература допчулалы болуп, эгелээр хүдүсүлү 12 шак. Паркта теннис болгаш билиаара аалдары аялгалап турар. ДЫШТАНЫР ХҮННҮН ШТАВЫ.

Редактор В. С. ШАРАВИН.

АК-КӨК ЭКРАНА

МАРТ 3-ТЕ

МОСКВАДА 12.00—Сөөлүг мэдэлер. 12.05—Делегейин болгаш Бүгү-Эвдлелин конкурстарын лауреады, Москва ССР-нин Күрүлгө улусун тамшыны «Июль» ансамблин алдарыг коллективтин концерти. 13.00—Урулгара. Дирт чурук-тарын филм. 13.30—Урулгара. «Степа акын болгаш өскө-лөр-даа» 14.00—«Совет Эвдлелин Коммунист партия-зын XXIV съездинде» 14.30—«Музыкалы маршалаа». Харькюту трактор авиодуучу болгаш Новосибирсктин ко-дэ аялгы-ады машиналарын бот-тыгытыр уран чүдү коллективтерин эртер утудурулган. 15.30—В. Кочет-ов. С. Кара — «Мурбинин өг-бүлө». А. С. Пушкин аттыг Ленинградты Академиктиг театрынын шыаан. Чап-сарда — сөөлүг мэдэлер. 16.30—16.40—Чапсар. 16.40—Шипинч улагычын.

КЫЗЫЛДАН

19.45—Телемдэлери тускай үндүрүлгөл (тыва дыла). 19.55—«Кайгачыктын киянжы чоруктарын дугайында». Ура-чечен филм.

МОСКВАДА

21.15—Дирт чуруктарын филм. 21.55—Шайбалыг хоккейе делегей чемпионаты. ЧССР—Финляндия. 2 болган 3 кезе. Швейцариядан дамчыдып. Чансара дирт чуруктарын филм. 23.15—Көрүкчелерин чалгыс аялгы чоруктарын филм. 00.15—«Совет Эвдлелин Коммунист партия-зын XXIV съездинде». «Үе». Информастыг программа. 01.00—03.30—Шайбалыг хоккейе делегей чемпионаты «ССРЗ—Швеция». Швейцариядан дамчыдып.

Витаминнер бүгүдөге ажыктыг

ВИТАМИН «А» бичин уруларын өзүлгезинге болгаш организм сайыраарына ол шыкаш карактарын айтуе чөп аялгыларын чугула. «Даганын согулар аарын» эмнен актир болгаш ол аарын бодурус база кичирти көөрүп эжики. Ылангы, ол бблз, чиди чы-рык хереклэр кижилерге, автомашина чолаачы-ларына, ужудуучуларга болгаш ош-даа өскелер-ге эң чугула. Организмин аарыларга урула-рыны күштердер. Витамини саатгы херек-жөөр болгаш урт эмирлер илер аялгыларын сүмелээр.

ВИТАМИН «В» нерв аарыларын эмнен актир болгаш аарыны баш удур бодурус, нерв системаны бичылгалаар. Аар аар, база нерв-нин тургаш ушине азы аз күш-ажык болгаш утаа аялгы кылп турарларга, саатгы хер-жөөрлерге база урт эмирлер илерге эң чугу-ла херектиг.

ВИТАМИН «В» чечин хемчөөлдин-биле шип-гелди алыр болгаш организм шыганын катал тургузушкунуна дузалаар. Организмге бо витаминин чок болуу кештин, эринин, кар-рак ошуну чута карттарынн хузуу аз-ырынына чедирер. Баш дүтүнү өзүлгезинге эң чугула.

ВИТАМИН «С» цыга аарыны эмнен бол-гаш баш удур камгалаар база эгидирер, кадыкшыды бичылгалаар, халдыртыр аарыларга уду организмде демисежир күжү эжикир. Цыганын халдынчач черинге (ниги) копкай бергелде, дүргөн шыгар баркыраанга, аял-кылып шыаар аргалын баксыраанда) херек-лээр.

ВИТАМИН «Д» организмге фосфор-кальцийлг солгашкуну таарыштырат. Уруларын сөөк-терин болгаш дитерин айтуе чөп өзүш-

күнгө эржөж чугула. Рахиттен баш удур камгалаар болгаш эгидир эмир. Саатгы база урт эмирлер херекжөөрге үр-тедү болгаш эмг эмир уруларын шип чечинишкенинге, а ол шыкаш илерин организмде илелелин бичылгынынга эң ажыктыг. Бижилерин сөөгү сынганды, ону туаштурун актиринге дуза-лаар.

ВИТАМИН «РР» организмге белоктарын өш-аанда шипгелдерин дузалап турар. Пеладга деп аарыдан аарганын болгаш актиринин эми боуп турар, база нерв болгаш илелелин уду аарыларын ушине хереклээр.

ВИТАМИН «Р» гипертония (хан бажыны-нын улагыларын) эмнээр херек ажыкты